

Grund af vore egne Forhold herhjemme som paa Grund af en tilbagegaaende Bølgebevægelse i den internationale Økonomi i det hele taget; man var slaaet for langt ned, og noget lignende ser vi Gang efter Gang. Det er dette, der bevirker det for os skæbnesvangre Held, at Kronen begynder at stige — jeg skal straks forklare, hvorfor jeg kalder det et skæbnesvangert Held —, fra 50 Ø.s Værdi i Slutningen af Aaret 1920 hæver Kronen sig nogenlunde jævnt, indtil den hen i Efteraaret 1922 har en Værdi af 80 Ø., en enkelt Notering er endogsaa oppe paa 81. Jeg beder ærede Medlemmer lægge Mærke til, hvad det vil sige, at Kronen i Løbet af halvandet Aar stiger fra 50 til 80 Ø.; det vil sige, en Stigning i vor Valuta af 60 pCt. i Løbet af halvandet til to Aar. Det er en ganske enorm Stigning, som man i Virkeligheden nok kunde sige sig selv vilde medføre adskillig Fare paa forskellige Omraader her i Landet, det var i Virkeligheden ogsaa meget stramme Tider, der kom. Det er imidlertid ikke det, jeg kalder et skæbnesvangert Held, det skæbnesvangre var, at Folk i Almindelighed, den store Mængde, troede, at Faren var overstaaet, at man kunde lægge Hænderne i Skødet og lade Kronen passe sig selv. Det havde jo vist sig, at den i Løbet af kort Tid uden nævneværdig Hjælp var steget fra 50 til 80, saa maatte den vel ogsaa kunne gaa op i Pari, saaledes som vi alle sammen ønskede. Det var et optimistisk Syn, som jeg aldrig har forstaaet Berettigelsen af, for det er ganske klart, at en saa hurtig fremadgaaende Bevægelse vil medføre en Modbevægelse før eller senere. I Efteraaret 1922 vender vi saa igen og gaar ned, indtil vi nu i Foraaret 1924 en Tid er nede under 60. Man har til en vis Grad slaaet sig til Ro med, at det vilde komme til at gaa af sig selv, og saa viser Forholdene, at det lader sig ikke gøre. Der maa, hvis man vil sikre sig mod yderligere Nedgang, foretages enten det ene eller det andet — jeg kommer senere til, hvad jeg mener, der skal gøres i slige Tilfælde.

Som sagt, det var for os i Virkeligheden et Held, at Kronen steg i de Tider, men det medførte en Fortrøstning til Fremtiden, som viste sig ikke at slaa til. Da saa Tilbageslaget kommer i 1922, begynder man igen paa halvt panisk Vis at drøfte Aarsagerne og se at finde Hjælpemidler derimod. Jeg har tidligere fra denne Plads betegnet de Hjælpemidler, man tænkte at anvende, og som delvis blev bragt i Anvendelse, som henhørende under to Kate-

gorier: de direkte og de indirekte. Som direkte har jeg betegnet de Foranstaltninger, der, om jeg saa maa sige, tager Tyren ved Hornene og gaar lige løs paa Inflationsspørgsmaalet med det samme, medens de indirekte er de Foranstaltninger, der vel tilsigter det samme, men ad Omveje, saaledes som jeg om et Øjeblik skal komme nærmere ind paa. Lad os sige, at der var to, som jeg vil kalde direkte — jeg vender om et Øjeblik tilbage til den vigtigste af dem. Det var for det første det, at Staten skulde bringe sit Budget i Orden. Det er en Foranstaltning, hvis Værd ikke noksom kan paaskønnes, og her vil jeg ganske kort hævde som min Anskuelse, at paa dette Punkt har Ministeriet Neergaard udført en ganske fortræffelig Gerning i det store og hele. Det andet, jeg har kaldt direkte Indvirkning paa Valutaen, er Kreditindskrænkning, som man imidlertid først bragte i mere udstrakt Anvendelse umiddelbart henimod Slutningen af Ministeriets Neergaards Regeringstid.

Som indirekte Midler skal jeg nævne nogle enkelte Ting, idet jeg samtidig skal søge at forklare, hvilken Værdi jeg tillægger dem med Hensyn til det Valuta-spørgsmaal, vi alle ønsker at faa bragt i Orden. Der er for det første Toldforhøjelser, som har været drøftet til forskellige Tider, og hvoraf nogle er gennemført. Jeg benægter ingenlunde, at Toldforhøjelser paa forskellig Maade kan paavirke Valutaen indirekte, men Virkningen er efter min Mening saare svag — ja, jeg maa indrømme, at den er betydelig svagere, end jeg paa et vist Tidspunkt selv troede, den vilde blive. Vi har ikke set noget tilsvarende i den Tid, jeg kan huske tilbage, og jeg skammer mig derfor ikke ved at sige, at i Virkeligheden har de Foranstaltninger, der er gennemført ved de midlertidige Toldlove, valutamæssigt set været mig en Skuffelse, selv om de ingenlunde har været helt uden Betydning. Det samme vilde utvivlsomt blive Tilfældet, hvis vi gik til det, som det konservative Folkeparti jo stadig og endnu i Gaar fra denne Plads har nævnt: Guldolden. Betingelsen for, at der skulde komme nogen valutamæssig Fordel frem ved Toldforhøjelser, det være sig almindelige eller specielle, skulde være, at man derigennem betog Befolkningen Lysten eller Evnen til at købe eller forbruge de paagældende Varer. Det vil altsaa sige, at man skulde mindske Forbruget for derigennem at tilvejebringe en større Kapitalopsparing, og det er i Virkeligheden, naar alt kommer